

Spis treści

Od Autorów	5
Losy mieszkańców i dzieje wsi Jemielnica	7
Szkic geograficzny i administracyjny	9
Nazwa miejscowości i jej pochodzenie	12
Pieczęć gminy i herb Jemielnicy	15
Gmina Jemielnica	17
Centawa	17
Barut	18
Gąsiorowice	18
Łaziska	18
Piotrówka	19
Wierchlesie	19
Włodarze gminy Jemielnica	21
Historia Jemielnicy	27
Między legendą, a prawdą historyczną	27
Pradzieje i wczesne średniowiecze	28
Jemielnica w latach 1289–1526	32
Jemielnica w latach 1526–1740	37
Jemielnica w latach 1740–1918	43
Jemielnica w latach 1918–1945	69
Okres Republiki Weimarskiej i III Rzeszy Niemieckiej	69
Jemielnica od 1945 roku do dzisiaj	95
Dobra folwarczne i zamek jemielnicki	101
Młyny nad rzeką Jemielnica	104
Młyn między Błotnicą, a Centawą	108

Młyn Zegarnik	108
Młyn Centawski/Moczygemba/Brett	108
Młyn Niemietz/Moczek/Gaida/Ptok/Obermühle	109
Młyn Filip/Łagiewnicki/Mendla/Kachel/Greitzke	110
Młyn Laurentius Magik/Maycher/Mendla/Krawietz/Mittelmühle	112
Młyn Matschek/Mendla/Smiatek/Waldecker	118
Młyn Grochowina	121
Młyn Czekowski/Gibel/Moysa	122
Młyn Zukowski/Kasek/Drzimalla	123
Młyn Smarzle/Masur/Ptok	123
Młyn Jatasch/Matscher/Mendla	123
Młyn Szelnak/Pilatscha/Wollny/Frei	124
Młyn Piossek/Moi/Busek/Kaizik	124
Młyn Trzykolny (Przikolne)/Pap/Drahtütte	127
Karczmy, restauracje i poczta w Jemielnicy	130
Restauracja „Iskra”	136
Oswald Arena	136
Poczta w Jemielnicy	137
Sołtysi, wójtowie i burmistrzowie Jemielnicy	138
Liczba ludności Jemielnicy	141
Edukacja w Jemielnicy	143
Szkoła elementarna do 1821 r.	143
Gimnazjum cysterskie do 1810 r.	143
Szkoła katolicka/ludowa w latach 1821–1911	144
Szkoła Ludowa (Volkschule) w latach 1911–1945	145
Prywatna Szkoła Mniejszościowa z językiem polskim (1936–1939)	146
Szkoła Podstawowa od 1945 r. do dzisiaj	148
Publiczne Gimnazjum im. Johanna Nuciusa w Jemielnicy	154
Stowarzyszenia i organizacje w Jemielnicy	159
Związek Kombatantów (Kriegerverein)	159
Ochotnicza Straż Pożarna w Jemielnicy	162
Ludowy Klub Sportowy Naprzód Jemielnica	171

Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim	172
Stowarzyszenie Odnowy Wsi Jemielnica	175
Mieszkańcy i wieś – wkładka barwna	177
Znane postacie w historii wsi	185
Książę opolski Bolko I (ok.1254/58 – 1313)	185
Książę strzelecki Albert (ok. 1307 – ok. 1370)	186
Johannes Nucius (1556 – 1620), opat i kompozytor	188
Marek „Prawy” z Jemielnicy (ok. 1743/47 – ok. 1812), chłopski buntownik	189
Ks. dr Augustin Bogislaus Weltzel (1817 – 1897), historyk, śląski Tacyt	191
Franciszek Krawiec (1898 – 1940), ofiara zbrodni katyńskiej	193
Ks. dziekan Bernhard Kudlek (1904 – 1966)	194
Hieronim Pyka (1905 – 1985), niezłomny nauczyciel i poliglota	195
Józef Sklebic (1908 – 2001), działacz spółdzielczy	197
Antoni Patoła (1906 – 2000), działacz spółdzielczy	197
Paweł Drwal (1919 – 1997), nauczyciel i kierownik szkoły w Jemielnicy	198
Walter Pyka, znany farmaceuta i poeta rodem z Jemielnicy	199
Pomniki i tablice pamiątkowe	202
Pomnik ofiar I i II wojny światowej	202
Emigracja do Teksasu w XIX wieku	207
Parafia rzymsko-katolicka w Jemielnicy	217
Wstęp historyczny	219
Dzieje parafii w Jemielnicy	221
Liczba mieszkańców parafii Jemielnica w czerwcu 1662 roku	226
Kościół i świątynie filialne	240
Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	240
Kościół cmentarny pw. Wszystkich Świętych	251
Plebania – były klasztor pocysterski	255
Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Szczepanku	259

Kościół pw. Zesłania Ducha Świętego w Łaziskach	264
Kaplica pw. Trójcy Świętej w Barucie	267
Duszpasterze parafii w Jemielnicy	270
Powołania kapłańskie i zakonne	317
Żeńskie powołania zakonne z parafii w Jemielnicy	330
Parafia Jemielnica – wkładka barwna	337
Jemielnickie cmentarze	345
Dawny cmentarz parafialny przy kościele Wszystkich Świętych	345
Dawny cmentarz na terenie opactwa cystersów	345
Cmentarz parafialny	346
Cmentarz francuski na Zawodziu	347
Grabarze i opiekunowie cmentarzy	351
Zakrystianie, kościelni	351
Organy, organiści i dzwony	353
Dyspozycja organów	356
Dzwony jemielnickich kościołów	358
Misje parafialne w Jemielnicy	363
Bierzmowania i biskupie wizytacje	363
Klasztor Sióstr Służebniczek	366
Najświętszej Marii Panny Niepokalanie Poczętej (ABMV) – Służebniczki Śląskie	366
Tradycje i zwyczaje religijne	369
Procesja ku czci św. Sebastiana	369
Pielgrzymki i procesje odpustowe	370
Krzyże, kapliczki i figury przydrożne	373
Krzyż drewniany	373
Figura św. Jana Nepomucena z 1756 roku	373
Kapliczka słupowo-latarniowa św. Wojciecha	374
Kapliczka św. Nepomucena i św. Józefa Rzemieślnika	374
Kapliczka murowana w polu	375

Kapliczka na Gajdowym z 1930 roku	375
Kapliczka św. Floriana z XVIII w.	375
Kapliczka słupowo-laterniowa Szczęść Boże	376
Kapliczka MB z Dzieciątkiem – koło Sapicha	376
Krzyż kamienny przy kościele cmentarnym	376
Krzyż kamienny z 1902 roku	377
Krzyż drewniany na Zawodziu	377
Krzyż kamienny z 1874 roku	377
Krzyż kamienny z 1897 roku	378
Krzyż kamienny z 1929 roku	378
Krzyż żelazny	379
Krzyż żelazny w polu między Jemielnicą a Piotrówką	379
Krzyż żelazny w Zołyszczu (okrąglik)	380
Krzyż żelazny	380
Krzyż murowany z 1984 roku	381
Krzyż kamienny na cmentarzu parafialnym	381
Krzyż kamienny na cmentarzu parafialnym	381
Krzyż misyjny	381

Opactwo cysterskie w Jemielnicy 382

Powstanie i rozwój opactwa	382
Stan osobowy konwentu opactwa	384
Życie wewnętrzne wspólnoty cysterskiej	386
Kontakty opactwa ze światem zewnętrznym	390
Smutne karty w dziejach opactwa	395
Studium klasztorne i szkoła łacińska	398
Kancelaria i biblioteka klasztorna	401

Bractwo św. Józefa w Jemielnicy 403

Zabudowania kompleksu cysterskiego	410
Gospodarka klasztorna w Jemielnicy	414

Pieczęcie jemielnickich cystersów 420

Sekularyzacja klasztoru w Jemielnicy	426
--------------------------------------	-----

Opaci klasztoru cysterskiego w Jemielnicy 430

Twórczość mieszkańców Jemielnicy **455**

Wiersze i opowieści o Jemielnicy **457**

Las

Józefa Banaś (1922–2009) 457

Rzeka

Józefa Banaś (1922–2009) 458

Mała Ojczyzna

Walter Pyka, Jemielnica-Gajdowe 459

Moje Gajdowe

Walter Pyka 460

Matka

Walter Pyka 461

Dramat Wancki na Pelcmantlu

Walter Pyka 462

Pańskoł Góra

Piotr Michalik 463

Od autora opowiadania „Pańskoł Góra” **464**

Przypisy **465**

Bibliografia **496**